

ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан:

«Тигухэлъхэр

щыӀэныгъэм щыпхырытщынхэм

тыпылъыщт»

2015-рэ илъэсым Адыгеим социальнэ-экономическэ хэхьоныгъэу ышӀыгъэхэм, мы илъэсым пшъэрылъ шъхьалэу зыфигъэуцужьыхэрэм афэгъэхьыгъагъ Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТхъакӀущынэ Аслъан мы мафэхэм зэхыщэгъэ пресс-конференциер.

СыхъатитӀу фэдизрэ кӀогъэ зэдэгущыӀэгъум федеральнэ, шьолъыр, республикэ ыкӀи муни-

ципальнэ кӀэбар жьугъэм иамалхэм ялыкӀо 60-м ехъу хэлэжыагъ. Республикэм ипашэ жур-

налистхэм шъхьэихыгъэу адэгущылагъ, ахэм яупчӀэхэм игъэкӀотыгъэ джэуапхэр кӀаритыжыгъэх.

АР-м и Лышъхъэ пэублэ псалъэ кышӀыгъэ, социальнэ-экономическэ кӀэгъэлъэгъонхэмкӀэ республикэм зыпкӀытыныгъэ иӀэу 2015-рэ илъэсыр зэрэдгъэкӀотэжыгъэр кы-хигъэщыгъ. Экономикэм хэхьоныгъэу ышӀыхэрэр кӀэзыгъэлъэгъорэ валовэ региональнэ продуктым илъэс кӀэс хэхьо. 2015-рэ илъэсым ар сомэ миллиард 87-м ехъугъ, 2014-рэ илъэсым егъэпшагъэм, ар проценти 102,1-м кӀэхъэ. 2015-рэ илъэсым республикэм ипромышленнэ производствэ индексы проценти 103,2-м нэсыгъ. Предприятиехэм кыдагъэкӀырэ продукцием, агъэцӀкӀэгъэ лофшӀэнхэм ыкӀи фӀэл-фашӀэхэм

зӀкӀэмкӀи сомэ миллиард 44,3-рэ атефагъ. Джырэ уахтэм экономикэр кыныгъохэм ахэтми, республикэм ипромышленнэ предприятиехэм зыпкӀытӀэу лоф ашӀэ. Мэкъумэщ хъызмэтым ипроизводствэ индексы проценти 106,9-м ехъугъ.

Республикэм федеральнэ гупчэм лоф зэрэдишӀэрэм, финансхэмкӀэ амалэу лӀкӀэлъхэм, социальнэ программэхэм ягъэцӀкӀэн зэфэхьысыжъэу фӀэхъугъэхэм, мэкъу-мэщым, зеклоном, нэмыкӀ отраслэхэм япхыгъэ лофыгъохэм афэгъэхьыгъагъэх журналистхэм яупчӀэхэр.

(КыкӀэлъыкӀорэр я 2-рэ нӀкӀубгъом ит).

Проектым тегущылагъэх

Адыгеим и Лышъхъэу ТхъакӀущынэ Аслъанрэ Краснодар краим игубернаторэу Вениамин Кондратьевымрэ ыпкӀэ зэрэзэгъыгъагъэхэм тетэу кӀушъхъэ лыжэ проектэу «Лэгъо-Накь» зыфило-рэм игъэцӀкӀэн шьолъыритӀумэ лъагъэкӀуатэ.

Адыгеим и Премьер-министрэу КъумпӀыл Муратрэ Краснодар краим ивице-губернаторэу Сергей Усенкэмрэ зэдырӀэгъэ зӀукӀэгъум ащ епхыгъэ лофыгъохэм щатегущылагъэх. ЗӀукӀэгъум хэлэжыагъэх Адыгэ Республикэм туризмэмрэ курортхэмрӀкӀэ и Комитет итхьаматэу КӀэлэшъэо Инвер, Краснодар краим курортхэмкӀэ, туризмэмкӀэ иминистрэу Евгений Куделя.

— Адыгеим туризмэм изегъэушъомбгъун стратегическэ мэхъэнэ ин реты. Инфраструктурэм ыльэныкӀокӀэ тшӀагъэр бэ, ау джыри лофыгъуабэ зӀю-тхынэу тапӀкӀэ кӀэат. ШьолъыритӀумэ акӀуачӀэ зэдырахьылӀэмэ ахэр зӀшӀуахын алъэкӀынэу тӀэлытэ. Гухэлъэуи, пшъэрылъэуи тӀлӀхэр зы. Мы проектымкӀэ федеральнэ ведомствэхэм лӀпылӀгъу кытатынэу тыщэгугъы, — хигъэунэфыкӀыгъ КъумпӀыл Мурат.

ЗӀукӀэгъум хэлэжыагъэхэм зэралъытэрэмкӀэ, кӀушъхъэ лыжэ проектэу «Лэгъо-Накь» шьолъыритӀуми зэдырагъаштэ-

зэ зэдагъэцӀкӀэн фӀае. Анахъэу аналэ зытырагъэтыщтыр автомобиль гъогу зэхэкӀыпӀэхэм, энергир кӀалӀкӀэзыгъэхьэрэ объектхэм яшын, логистикэр ыкӀи нэмыкӀ лъэныкӀохэр ары.

— Краснодар краимрэ Адыгэ Республикэмрэ азыфагу зӀгъунэгъушӀу зӀфыщытыкӀэхэр илӀых. ЗэдызӀшӀотхын фӀае ю-фыгъуабэ тӀл. ТишъыпкӀэу тӀуачӀэ етхьылӀэнышӀ, курортэу «Лэгъо-Накь» хэхьоныгъэ едгъэшӀын фӀае. Апэрэ чэзыоу кӀэуцурэ пшъэрылъхэр зӀукӀэгъум щӀагъэнэфагъэх. Адыгеим и Лышъхъэрэ Краснодар краим игубернаторрэ пшъэрылъ кӀызырэтфашӀыгъэм тетэу тызэгъусэу ахэр зэдэдгъэцӀкӀэщтых, — кыӀуагъ Сергей Усенкэм кӀэбарлыгъэгӀэс амалхэм яжурналистхэм адэгущыӀэзэ.

Инфраструктурэм иобъектхэр инвентаризацие зэралъыщтым илофыгъуи мы зӀукӀэгъум щы-хӀэплӀагъэх. Шьолъыр пӀӀпчӀ пшъэрылъэу зыфишӀыжыщтхэм мэхъанэшхо яӀ. Экологиер мы-ушӀоигъэныр мы проектым аналэ зыщытырагъэтыщтхэм ащыц.

Еджэныр рагъэжъэжыгъ

Мэзаем и 4-м кыщегъэжыгъэу гурыт еджапӀэхэм ялофшӀэн аублэжыгъ. КӀэлэцӀыкӀу ыгыыпӀэхэр джыри зэрэзэфӀашӀыгъэх, ахэр кызызӀуахыжыщтхэр мэзаем и 8-р ары.

Шъугу кӀэджӀэкӀыжыын, пӀтху-лутхуэр ыкӀи гриппыр республикэм ис цыфхэм жьугъэу кызызӀуахыжыгъэх, цылэ мазэм и 21-м кыщегъэжыгъэу и 31-м нӀс гурыт еджапӀэхэмрэ кӀэлэцӀыкӀу ыгыыпӀэхэмрэ зэфӀашӀыгъагъэх. Ау пӀтху-лутхуымкӀэ ыкӀи грип-пымкӀэ сымаджэ хъухэрэм япчъагъэ гурыт шапхъэхэм зэраллокыщтыгъэм, сымаджэхэм янахыбэм аныбжӀ илъэси 7-м кыщегъэжыгъэу 14-м зэ-

рӀнӀэсырэм кӀахэкӀыкӀэ, кӀэлэ-цыкӀыкӀухэр унэм зӀрысыщтхэ мафэхэм ахагъэхьонэу унашӀо ашыгъагъ.

ПӀтху-лутху ыкӀи грипп кы-зэузэу республикэм исыр нахь макӀэ хъугъэ. Тыгъэгъазэм иаужырэ тхьамафэ пӀтху-лутху хъугъэу нӀбгырэ 2931-рэ агъэнэфэгъагъ, грипп кызызӀу-зыгъэу нӀбгырэ 88-рэ кыхагъэ-щыгъагъэр.

лофшӀэныр езыгъэжъэжыгъэ гурыт еджапӀэхэм хэушъхьафы-

НӀбгырэ 18-мэ атхыгъ

Гурыт еджапӀэр кӀэзыухы-рӀ кӀэлэеджакӀохэм зэтыгъо кӀэралыгъо ушӀэтыныр атыным ифитыныгъэ кӀэзытырӀэ сочи-нениер (изложениер) тыгъэгъа-зэм и 2-м атхыгъагъ. ЗӀкӀэмкӀи мы илъэсым гурыт еджапӀэр кӀэзыухырэ нӀбгырэ 1494-мэ заушӀэтыгъагъ, ахэм ащыщэу процент 99-м зӀрифӀэшъуашӀэу зыкыгъэлъэгъуагъ ыкӀи «зачет» кыхыбгъ.

«Незачет» кӀэзыхыгъэ ныб-жыкӀэхэмрэ ушъхьагъу зэфӀэшъ-хьафхэмкӀэ ушӀэтыным кӀемы-

кӀолагъэхэмрэ мэзаем и 3-м сочинениер (изложениер) атхы-жыгъ, ащ нӀбгырэ 18 кӀекӀо-лагъ.

УшӀэтыныр сыхъатыр 10-м рагъэжыагъ. Гущылэ 350-рэ нахь макӀэ хэмытӀэу кӀэлэеджакӀохэм сочинениер атхын фӀэягъ. Зыми темытхыкӀыгъэу, темэу кӀате-фагъэм елӀытыгъэу ежъхэм яшӀошӀ кыралотыкӀыгъэ зэхӀагъ-уцон, зӀлӀашӀэрэ цыфхэм ягу-щылӀэхэр агъэфедӀагъэхэмэ, ахэм алъэкъуацӀэ шӀокӀ имылэу кӀэт-хӀэгъэн фӀэягъэ. ХӀэгъэу е дунэ

кыгъэ шапхъэхэм атетэу лоф ашӀэнэу афагъэпытагъ. ПӀтху-лутхуым ыкӀи гриппым кӀэлэ-еджакӀохэр щыухъумэгъэнхэм пае пӀшӀорыгъэшӀ лофтхьабзэ-хэр зэхӀащ. Ахэм ащыщэу анахь мэхъанэ зӀлӀэхэр еджа-пӀам кӀекӀолӀэгъэ кӀэлэеджа-кӀохэм япсауныгъэ изытет ауп-лъӀэкуныр ары. Ятемпературэ ашызэ, уплъӀэкуным кыгъэлъэ-гъуагъэм елӀытыгъэу е унэм агъэкӀожыкӀ, е рагъэджэнху кӀагъанӀх. Джащ фӀэдэу еджа-пӀэхэр дезинфекцие ашӀых, классхэм жы кӀабзэ ренэу арагъахъэ, бактериехэр зыу-кырэ лофшӀэнхэр зэхӀащ.

(Тикорр.).

литературэр кызыфагъэфедӀэхзэ темэм купкӀэу илӀр кыралоты-кӀыным мэхъанэшхо раты.

«Почему время называют лучшим лекарем?», «Мой дом — моя крепость», «Помогает ли любовь понять себя?» «Каким может быть путь к познанию самого себя?», «Следовать за мыслями великого человека есть наука самая занимательная» (А.С. Пушкин) зыфилорэ темэхэмкӀэ Адыгеим щыц кӀэлэеджакӀохэм заушӀэ-тыгъ. лофшӀэным иззэфэхьысыжъ-хэр мы мафэхэм кӀэнэфӀащтых.

ПӀАТӀЫКӀО Анет.

ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан: «Тигухэлъхэр щыІэныгъэм щыпхырытщынхэм тыпылъыщт»

(Апэрэ нэклуб. кыщезьэ).

— Аслъан Кытэ ыкьор, мы аужырэ ильэсхэр пштэмэ, дотациеу республикэм кыыфатІупщырэр бэклэ нахь макІэ шыушыгъэ. Мыщ фэдэ кьэгъэлъэгъонхэм шыуанэсынымкІэ сыда зишІуагъэ кьэклуагъэу пльытэрэр?

— Экономикэр кыныгъохэм ахэт нахь мышІэми, финансхэм ягъэзекІонкІэ пэрытныгъэ зылыгъ субъектхэм Адыгеир ащыщ. Бюджетым шъхьэихыгъэу зэрэтегушыІэхэрэм епхыгъэ кьэгъэлъэгъонымкІэ республикэм Кьыблэ федеральнэ шьолъырым я 2-рэ, Урысыем я 6-рэ чыплэр ащиубытыгъ. Бюджетым ыльэныкьокІэ пшърылхэр зэшІотэхых, хахъоу тилэр нахьыбэ шыгъэным тыналэ тет. 2007-рэ ильэсым кыыщыублагъэу Адыгеим изэхубытэгъэ бюджет фэди 2-кІэ нахьыбэ тшыгъэ, республикэм ежъ фэдэу кыыхыжыырэр ильэс кьэс нахьыбэ зэрэхуэрэм ишІуагъэклэ, хахъохэр сомэ миллиард 17-м кІэхьагъ. ГуцыІэм пае, 2010-рэ ильэсым хьэкьулахь ыкІи мыхьбзэлахь хахъохэр сомэ миллиарди 5,3-м ехъуштыгъэмэ, 2015-рэ ильэсым а пчъагъэр сомэ миллиарди 9-рэ миллион 895-м нэсыгъ. Ащ кыыхэкІыкІэ федеральнэ гупчэм кыитупщырэ дотациери нахь макІэ мэхъу, блэкІыгъэ ильэсым изэфэхьысыжхэр пштэмэ, ар джыри зы проценткІэ кьелыхыгъ ыкІи непэ процент 38-рэ мэхъу. Ащ даклоу, бюджет ахъщэр зыпэІудгъэхьан фэе лъэныкьохэм ахэхъо, уасэхэм зыкьызырэлэтырэм ар епхыгъ. КІэлэцІыкІу Іыгыплэхэм чыплэкІэхэр кьа-

щызэлухыгъэнхэм, УФ-м и Президент кыдыгъэкІыгъэ жьоныгъокІэ унашъохэр гъэцэкІэгъэнхэм, нэмыкІ социальнэ Іофыгъохэм ахъщэхъо апэлэхъэ. Мы пшъэрылхэр гъэцэкІэгъэнхэм мэхъанэу иІэр дэгъоу кыидгурэло. Финансхэр икьу фэдизэу тІэкІэмылхэми, гъэхъэгъэшІухэр тилэх, социальнэ пшъэрылхэр зэкІэ зэшІотэхых. Тапэки а Іофшэныр лъыдгъэкІотэщт.

— Экономикэм инвестициеу кыыхалхьэрэм зэрэхакъорэмкІэ Адыгеим Кьыблэ федеральнэ шьолъырым я 2-рэ чыплэр шыІыгъ. Сыда ар кыызхэкІырэр? Кризисым ильэхъан сыд фэдэ проектхэм яшІуагъэ кьэклонэу уегушшысэра?

— Шыпкьэр Іощтмэ, инвестициехэм закыфэбгъазэмэ, экономикэ кыныгъохэр тирегион лъэшэу кьегоуагъэхэп. Сыда Іомэ экономикэм хэхъоныгъэхэр ышІынхэмкІэ джырэ уахътэм Урысыем исубъектхэм мэхъанэшъо зэрэтырэ инвестициехэр нахьыбэ шыгъэнхэр АдыгеимкІэ сыдигъуи пшъэрылхьаІау шытыгъ. Агропромышленнэ комплексым, зекІоным ыкІи псэолъэшІ индустрием ахъцэу кыыхалхьэрэм хэгъэхъогъэным анахъэу тыналэ тет. Ащ ишІуагъэклэ, 2007-рэ ильэсым шыублагъэу республикэм иэкономикэ инвестициеу кыыхалхьагъэр сомэ миллиарди 124-м ехъугъ. Джырэ уахътэм сомэ миллиард 70-рэ зытефэрэ инвестпроект 60-м ехъумэ Адыгеим Іоф шыдашІэ. Ахэм проектшохэр ахэтых. ГуцыІэм пае, Шъачэ щыкІогъэ инвестиционнэ форумым зэлухыгъэ Іахъэхэлъ обществэу «Рос-

сети» зыфилорэм зэзэгъыныгъэ щыдэтшыІыгъ, ащ кыызэригъэнафэрэмкІэ, Адыгеим ит энергетическэ псэуалъэхэр 2019-рэ ильэсым ыкІэм нэс зэтэдгъэпсыхьажыштых, кІэхэр кыызэлутхыштых. Инвестициеу ащ кыыхалхьащтыр сомэ миллиарди 10-м кІэхъэ. Энергетическэ комплексыр зэрэдгъэкІэжырэм ишІуагъэклэ, инвесторхэмкІэ тишъолъыр нахь хьопсагъо хъушт, проект пчъагъэхэр щыІэныгъэм щыпхырытщынхэ амал шыІэщт, анахь шъхьалэр — тицыфхэм ящыІэкІэ-псэукІэ нахьышІум фэклошт. Кризисым емылъытыгъэу, нэмыкІ проектхэри дгъэцэкІэнхэу тэгъэнафэ. Шведскэ компаниеу «ИКЕЯ МОС» зыфилорэм Тэхъутэмыкьое районым щыриІэ сатыушыплэ чыплэхэм фэди 2-кІэ ахигъэхъон гухэлъ иІ, инвестициехэр сомэ миллиарди 9-м кІэхъэ. 2015 — 2018-рэ ильэсхэм псэуалъэр ашІышт. Ар гъэцэкІагъэ зыхъукІэ, ІофшэІэплэ чыплэхэм фэди 2-кІэ ахэхъошт ыкІи ар мини 6-м нэсышт.

— УФ-м промышленностымрэ сатыумрэкІэ и Министерствэ ипашцэу Денис Мантуровыр бэмышІэу Адыгеим зыщэІэм, республикэм промышленнэ паркы 2 щагъэпсынымкІэ ведомствэр ІэпыІэгъу кьафэхъунэу кыІуагъ. Мы проектхэм ягъэцэкІэн сыд фэдиз мылькьуа пэІухъанэу жъугъэнафэрэр?

— Индустриальнэ паркхэр дгъэпсыхъэзэ, бизнесым хэхъоныгъэхэр едгъэшІынхэр нахь тэрэзэу тэлъытэ. Ащ фэлорышІэщт шэпхъэ-правовой базэр

тштагъэ. Индустриальнэ паркэу «Кошхьаблэм» игъэпсын дэлэжъэщт гъэлорышІэкІо компаниеу «АР-м хэхъоныгъэхэр ышІынхэмкІэ икорпораций» зыфилорэр зэхэтцагъ. Мы псэуалъэр чыгу гектари 100-м тетышт, инженернэ инфраструктурэм епхыгъэ проектнэ документацием изыІахь зэхакъэуцогъах. Мыщ фэдэ парк дэдэ Тэхъутэмыкьое районым щытшыІнэу тэгъэнафэ, ащ гектар 600 ильышт. Мы проектхэр щыІэныгъэм щыпхырытщыгъэнхэм пае федеральнэ гупчэм кыкІышт кьэралыгъо ІэпыІэгъур кыызфэдгъэфедэнэу тэгъэнафэ. Ащ пае заявкэ тэгъэхъазыры. Ащ даклоу Д. Мантуровыр зипэцэ министертствэм Іоф дэтшІэнэу, тизэпхыныгъэ дгъэпытэнэу тыщэгугъы. Ащ фэгъэхыгъэ зэзэгъыныгъэми блэкІыгъэ ильэсым тызэддыкІэтхагъ. Предприятиехэу «Зарем», «Картонтара» зыфилорэрэм, нэмыкІхэм Іофшлагъэу яІэхэм федеральнэ министрэм зызакъыгъэгуазэ нэуж промышленнэ секторым ыльэныкьокІэ Адыгеим амалышІухэр ІэкІэлъхэу зэфэхьысыжъ ышІыгъ. Ащ ишыхъат промышленностым фэгъэхыгъэ республикэ хэбзэгъэуцугъэр зэрэтштагъэри. Тапэки амалэу тилэр зэкІэ етхьыплэзэ промышленнэ предприятиехэм ІэпыІэгъу тафэхъушт, итхъухъэгъэ пстэури дгъэцэкІэным тыпылъышт.

— Бизнес цыкІумрэ гурытымрэ ІэпыІэгъу афэхъугъэныр анахь мэхъанэшъо зилэ лъэныкьохэм ащыщ, анахъэу джырэ уахътэм. МыщкІэ республикэм сыда ышІэрэр?

— Непэрэ Адыгеим унэе предпринимательствэм чыплэ щыримыІэныр кыызшІогъэшІы-

гъуай, сыда Іомэ ащ хэцэгъэ цыфхэр ары экономикэм хэхъоныгъэ ышІынымкІэ зишІогъэшъо кытэзгъэкІырэр. Предпринимательствэр валовэ региональнэ продуктым ыкІи республикэм Іоф шызышІэхэрэм азыщан, хэбзэІахъхэм япроцент 47-рэ. Бизнес цыкІумрэ гурытымрэ ахэцагъэхэм кьэралыгъо ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэным фэлорышІэрэ программэхэм Іоф ашІэ. Ащ кьадыхэлъытэгъэ Іофтхьабзэхэм ягъэцэкІэн зэкІэмкІи сомэ миллион 563,4-рэ пэІудгъэхъагъ, субъект 532-мэ тишІуагъэ ядгъэ-кІыгъ. Бизнесым Іоф зэрэдэтшІэщт шыкІэкІэхэм талъэхъу, административнэ пэрыохъухэр нахь макІэ шыгъэным тыналэ тет, бизнес-сообществэр тигъусэу гумэкІыгъо кызыпкІырэ Іофыгъохэр зэшІотэхых. Экономикэм исектор шъхьалэхэм ащыщ предпринимательствэм хэхъоныгъэ ышІыным тэркІэ мэхъанэшъо иІ. Ащ пае блэкІыгъэ ильэсым унэшъо гъэнафэгъэхэр тшыгъэх. ГуцыІэм пае, товархэр кыидзэгъэкІыхэрэм ямызакъоу, предприятиехэу ІофшІэным ыкІи фэлорышІэхэм афэгъэзагъэхэм кьащыфыгъэ оборудованием пэІуагъэхъэгъэ ахъщэм изыІахь кыызэклагъэкІошъын альэкІышт. Ведомственнэ программэу «ЕзыгъэжъэгъэкІэ фермерхэм ІэпыІэгъу афэхъугъэныр» зыфилу 2015 — 2017-рэ ильэсхэм ательытагъэм хэлажъэхэрэм залог кьамыгъанэу сомэ мин 750-м нэс микрозайм аштэн амал яІ. Джащ фэдэу республикэм кыыщыдагъэкІырэ продукциер сатыушыплэ сеть инхэм ащалагъэкІын амал яІэныр пшъэрылхьаІэхэм ащыщ. Непэрэ мафэм ехъуІлэу «Магнитым» итчанхэм республикэм ипперприатие 25-м Іоф адашІэ. Гипермаркетэу «Ашан» зыфилорэм типредприятии 10-мэ япродукције ащалагъэкІы. «МЭТРО-м» — 6, тучанхэу «ЮГЦентральПродым» — 19. 2015-рэ ильэсым сатыушыплэ сетегу «Пятерочка» зыфилорэм итучани 6-мэ яІофшІэн республикэм щырагъэжъагъ. Ильэсэу тызхэтэм джыри тучани 5 кыызэлухын гухэлъ яІ. Ахэр Мыекъуапэ, Инэм, Яблоновскэм, Каменномостскэм кьадэуоштых. Мыхэм адаклоу ермэлыкхэм язэхэхэни зыщыдгъэгъушэщтэп, сыда Іомэ ахэм шІогъэшъо кьаты.

(КыкІэлъыкІорэр я 3-рэ нэклуб. ит).

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ лъэшэу гухэкІ ащыхъоу Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ иминистрэу Долэ Долэтбый Зэчэрые ыкьом фэтхъаусыхэх ыш идунай зэрихъожьыгъэм фэшІ.

Адыгэ Республикэм и Кьэралыгъо Совет — Хасэр лъэшэу гухэкІ щыхъоу Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ иминистрэу Долэ Долэтбый Зэчэрые ыкьом фэтхъаусыхэх ыш идунай зэрихъожьыгъэм фэшІ.

Адыгэ Республикэм ІофшІэнырэм социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иІофышІэхэр лъэшэу гухэкІ ащыхъоу Адыгэ Республикэм икьэралыгъо бюджет учреждениеу «Шэуджэн районым щыпсэхухэрэм ясоциальнэ фэлорышІэхэр зыгъэцэкІэрэ гупчэм» ипашцэу ГутІэ Зарэ Хъазмэт ыпхъум фэтхъаусыхэх ятэ идунай зэрихъожьыгъэм фэшІ.

(ИкIаух).

— Информационн-аналитическэ системэу «Медиология» зы-фиIорэм кызыр-тырэмкIэ, УФ-м и Президент кыдыгъ-кIыгъэ жьоныгъокIэ унашъохэм ягъэц-кIэнкIэ Адыгеим я 3-рэ чIыпIэр Урысыем ши-убытыгъ, джащ фэдэу экономикэм хэхь-ныгъэу ышIыхэрэмкIэ шьолгыр анахь дэгъуи 10-м ахэфагъ. Мы лъэныкъохэмкIэ сыд фэдэ гумэкIыгъоха рес-публикэм зэшIуихынхэ ыльэкIыгъэр?

— Урысыем зыпкъ итэу хэхьоныгъэхэр ышIынхэм Президентым иунашъохэр фэла-жъэх, ахэр гъэцэкIагъэ зэрэху-рэм тыналэ тет. МыщкIэ тилоф-шIэн зэфэхьысыжъэу фэхьугъэ-хэм блэкIыгъэ илъэсым Вла-димир Путиныр ащызгъэгъозагъ, тилофшIагъэ осэшIу кыфишIыгъ. Рейтингхэм закыфэбгъазэмэ, тэ Iоф зыкIатшIэрэр зэнэ-къокъу горэхэм тахэлэжъэнэу арэп, типшъэрылхэр зэшIотхы-ныр ары анахь шъхьалэр. АщкIэ гъэхьагъэхэр тIэх. Шъугу къэз-гъэкIыжъын, 2009-рэ илъэсым кышгъэгъэхьагъэу лэжъапкIэм итынкIэ республикэм чIыфэ телъэл, IофшIапIэ зимылэхэм япчъагъэ нахь макIэ шIыгъэным тылъэплъэ. Бюджетым игъэп-сын социальнэ мэхъанэ зери-лагъэр къэнэжыгъ, хъарджхэм япроцент 70-р социальнэ про-граммэхэм ягъэцэкIэн апэлутэ-гъахъэ. 2007-рэ илъэсым кы-шгъэгъэхьагъэу Адыгеим псэолъэ 350-рэ фэдиз кышгъэзэлутхыгъ, ахэм япроцент 90-м социальнэ мэхъанэ яI. КIэлэцIыкIу Iы-гъыпIэм кIон фэе сабийхэу илъэси 3 — 7 зыныбжъхэм аленыкъокIэ чэзыу шыгъэжъэп. Программэу «Доступная сре-да» зыфиIорэм игъэцэкIэн сомэ миллион 54-рэ пэлудгъэхьагъ. Зянэ-зятэ зимылэжъхэм, зышъ-хъащымытыжъхэм, джащ фэ-дэу фэгъэкIотэныгъэ зилэхэм псэуплэхэр ягъэгъотыгъэным тишъыпкъэу Iоф дэтэшIэ. Блэ-кIыгъэ илъэсым ыкIэм зянэ-зятэ зимылэжъ нэггырэ 238-мэ псэуплэхэр ядгъэгъотыгъ, унэгъо ныбжыкIэ 245-мэ псэукIэ ама-лэу ялэхэр нахьышIу ашIыгъэх. ЖьоныгъокIэ унашъохэм кьа-дыхэлъытагъэу IофышIэ куп-хэм ялэжъапкIэ зыфэдизын фаем нэдгъэсыгъ. Демографием ыльэныкъокIэ Iофхэм язытет нахьышIу зэрэхугъэр зэфэ-хьысыжъхэм кьагъэлъагъэ. 2007-рэ илъэсым кышгъэгъэхьа-гъэу Адыгеим шыпсэухэрэм япчъагъэ проценти 2-м ехъукIэ хэхъагъ, непэ ар мин 449,2-рэ мэхъу. Цыфым гурытымкIэ кыгъаширэр илъэс 68,7-м Iа-хъэщтыгъэмэ, 2014-рэ илъэсым ар илъэс 72,01-м нэсыгъ. Мы аужырэ илъэси 5-м сабыибэ зэрыс унагъохэм япчъагъи хэхъагъ, джырэ уахътэм ар 5210-рэ мэхъу. Гъэхьагъэу тIэхэм альапс республикэм игъэ-цэкIэкIо хэбзэ кьулыкъухэм, цыфхэм Iофышхоу ашIагъэр.

— Мыекъуапэ пштэмэ, илъэси 3 — 7 зыныбжъ сабийхэм зэкIэми кIэлэцIыкIу Iыгъы-пIэхэм чIыпIэхэр зэра-щагъотыгъэр, ащкIэ

чэзыу зэрэщымыIэ-жъыр кыыхэбгъэщыгъ. Непэ мы лъэныкъом-кIэ Iофхэм язытет сыд фэда, нэмыкI муницип-пальнэ образование-хэм мы гумэкIыгъом идэгъэзыжъын сыдэу-штэу зэшIуахыра?

— Илъэс пчъагъэхэм кьаIоцI гумэкIыгъо шъхьалэу шытыгъэ Iофыгъор зэшIотхын тIэкIыгъ. Чэзыу хэт сабийхэм япчъагъэ зэрэбагъэм кыыхэкIэу, ахэр еджапIэм зыщипэхьащтхэм ехъулэу путевкэхэр кьаратэу кыыхэкIыштыгъ. Непэ Iофхэм язытет нэмыкI шыпкъ. Кы-зэрэсIагъэу, илъэси 3 — 7 зыныбжъхэм пэрыоху ямылэу

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

гъэсэнэгъэм иучреждение кIон-хэ альэкIы. КIэлэцIыкIу Iыгъы-пIэхэр кIэу зэрэтышIыгъэхэм, ыпэкIэ мы системэм хахъэщты-гъэ псэуалэхэр кьалытхыжъи зэрэзетедгъэпсыхъажыгъэхэм ащ фэдэ амал кытыгъ. 2013 — 2015-рэ илъэхэм мыщ фэдэ чIыпIэ мини 4 фэдиз Мыекъуа-пэ кышгъэзэлутхыгъ. 2014-рэ илъэсым ыкIэм кIэлэцIыкIу Iы-гъыпIэ 4-мэ япчъэхэр кызы-луахыгъэх. 2015-рэ илъэсым кьуаджэу Улапэ дэт гурыт еджапIэм гъэцэкIэжъынхэр етшIылэхэ, сабий 80-м ателъы-тэгъэ хэушъхьафыкIыгъэ кор-пус дгъэпсыгъэ. Мы илъэс дэдэм ыкIэм гъэсэнэгъэм иуч-реждении 2 зетедгъэпсыхъа-жыгъ, сабий 870-мэ апае чIы-пIэхэр кызыэлутхыгъэх. Ащ зэ-кIэмкIи сомэ миллион 132,1-м ехъу пэлудгъэхьагъ, ащ шы-щэу сомэ миллион 92,4-рэ — федеральнэ субсидиэх. КIэлэ-цIыкIу IыгъыпIэу дгъэпсыгъэ-хэм яшIуагъэкIэ, илъэси 3 — 7 зыныбжъ сабийхэм альэны-къокIэ чэзыур зэфэтшIыгъ. Ны-тыхэу зисабий илъэси 3-м нэмы-сыгъэхэм кьатыгъэ тхылъ мини 8 фэдиз джырэ уахътэм тIэкIэлъ, а Iофыгъори зэшIотэхы. АР-м гъэсэнэгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ зэригъэнафэ-рэмкIэ, илъэс кьэс кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм сабий мини 4,5 — 5 фэдиз кьачIатIупшы, ахэм ачIыпIэ чэзыу хэтхэр иуцо-щтых. Арышъ, пшъэрылхэр зэкIэ зэшIохыгъэ хуэщт.

— Псауныгъэр кьэу-хъумэгъэным исистемэ игъэкIэжъын респу-бликэм лъыгъэкIотэ-шта, диагностическэ гупчэм ишIынкIэ сыд фэдэ гухэлъа шъуиIэхэр?

— Адыгэ республикэ кли-ническэ симэджэщым кьыды-

хэлъытэгъэ диагностическэ гуп-чэм ишIын фэгъэхьыгъэ за-явкэр УФ-м псауныгъэр кьэу-хъумэгъэнымкIэ и Министер-ствэ фэдгъэхьыгъ. Джырэ уахъ-тэм мы Iофыгъом изэшIохын федеральнэ гупчэм зэхефы. Мы системэм игъэкIэжъын ипрог-раммэ укьытегушIымэ, ар Адыгеим шытыухыгъ. Ау ме-дицинэ фэлэ-фашIэхэр цыфхэм зэрифэшъуашэу афэгъэцэкIэ-гъэнхэм фэлорышIэрэ респу-бликэ программэу «Псауныгъэр кьэу-хъумэгъэным исистемэ хэ-хьоныгъэхэр ышIынхэр» зыфилоу 2014 — 2020-рэ илъэхэм ателъытагъэм илофшIэн лъегъэ-кIуатэ, зэкIэмкIи ащ сомэ мил-лиарди 3-м ехъу пэлудгъэхьащт. Пшъэрылхэу шъхьалэу тIэр аужы-рэ шапхъэхэм адиштэрэ ме-

дицинэ Iэпылэгъур тишъолгыр щыпсэурэ нэггырэ пэпчэ лъы-лэсыныр ары. Псауныгъэр кьэ-ухъумэгъэным иучреждениехэм яматериальнэ-техническэ базэ зэрэзетедгъэпсыхъэрэм даклоу, медицинэ IофышIэхэм ягъэхьа-зырын, Iэзэгъу уцхэр цыфхэм алэкIэгъэхьэгъэным япхыгъэ Iофыгъохэри тинэплъэгъу ид-гъэкIыхэрэп. Поликлиникэхэм чэзыушхо зэращIэр гумэкIыгъо шъхьалэу шытыгъэхэм ащыщ. Ахэм гъэцэкIэжъынхэр зэрат-шIылагъэхэм, цыфхэм элек-троннэ амалхэр кызыфагъэфэ-дзэ врачым дэжэ зыхатхэн альэкIы зэрэхугъэм, нэмыкI лъэбэкъухэм яшIуагъэкIэ, Iо-фхэм язытет нахьышIум фиу-зэнкIыгъ. Электроннэ чэзыушхо ифэлэ-фашIэхэр мафэ кьэс нэггырэ 800 фэдизмэ кызы-фагъэфедэ. Ащ кыыхэкIыкIэ, чэзыур дэмыгъэзыжыгъагъэми, нахь макIэ хуэгъэ. Непэ гумэ-кIыгъо шъхьалэу кьэуцухэрэм ащыщ медицинэ IофышIэхэр уч-реждениехэм зэрафимыкъухэ-рэр. Ар дэгъэзыжыгъэным пае республикэ бюджетымкIэ сту-денти 147-рэ етэгъаджэ, феде-ральнэ гупчэм кьытIупшыгъэ мылькIумкIэ — ныбжыкIэ 35-рэ. УФ-м псауныгъэр кьэу-хъумэгъэнымкIэ и Министерствэ епхыгъэ апшъэрэ еджапIэхэм республикэм икIыгъэ студент 47-рэ ачIэс. Федеральнэ про-граммэу «Земский доктор» зы-фиIорэм игъэцэкIэн кьыдыхэ-лъятагъэу специалист ныбжы-кIэ 27-мэ кьоджэ псэуплэхэм IофшIапIэ ащадгъэгъотыгъ. Мы IофшIэныр тапэки лъыдгъэ-кIотэщт, псауныгъэр кьэу-хъумэгъэным исистемэ хэхьоны-гъэхэр ышIынхэм, цыфхэм ящыкIэгъэ медицинэ Iэпылэгъур игъом ыкIи зэрифэшъуашэу агъотыным тыналэ тедгъэтыщт.

— Адыгеим ит спорт псэуалэхэм япчъагъэ илъэс кьэс хэхьо. Ахэм

яшIын блэкIыгъэ илъэ-сым сыд фэдиз мыль-куа пэлужу-гъэхьа-гъэр?

— Республикэ стадионым игъэцэкIэжъын 2015-рэ илъэ-сым лъыдгъэклотагъ. Джырэ уахътэм темыр трибунэм ишIын псэолъэшIхэм аухы, ар про-граммэм иаужырэ уцугъу. Блэ-кIыгъэ илъэсым мы объектм изетегъэпсыхъан Адыгеим ибюд-жет кыыхэныгъэ сомэ милли-он 53-рэ пэлудгъэхьагъ, тыз-хэтым а пчъагъэр сомэ милли-он 40-м кIэхьанэу тэгъэнафэ. Ащ нэмыкIэу, УФ-м спортымкIэ иминистрэу Виталий Мутко зэдэгущыгъу дысилагъ, зэзэ-гъыныгъэ гъэнафагъэхэр зэ-дэтшIыгъэх, тыщэгугъы феде-

фы, тичIыопс идэхагъэ зэзы-гъэлъэгъу зышIоигъо цыфхэм япчъагъэ кышгъыкIагъэп. Ар хэгъэкли, туристхэм япчъагъэ проценти 10 фэдизкIэ нахьы-бэ хуэгъэ. Ахэм сомэ мил-лион 430,5-рэ зытефэрэ фэлэ-фашIэхэр афагъэцэкIагъ, бюд-жетым хэбзэлэхъу кыыхьагъэр сомэ миллион 39-м кIэхъэ. Адыгеим итуристическэ ком-плекс хэхьоныгъэу ышIыгъэхэм, инфраструктурэр зэрэзетедгъэ-псыхъэрэм ар кьаIэлъэкIо. Ауужырэ илъэхэр пштэмэ, мы отраслэм сомэ миллиарди 3 фэдиз хэтлхьагъ. ГушIым пае, блэкIыгъэ илъэсым проектэу «Лэгъо-Накъэ икьэлапчъэхэр» зыфиIорэм игъэцэкIэн сомэ миллион 473,5-рэ пэлудгъэхьагъ. Мы илъэсым джыри миллион 341,5-рэ фэдиз дгъэфедэнэу тэгъэнафэ. IэкIыб кьэралхэм защызгъэпсэфынэу Iохэрэм япчъагъэ нахь макIэ зэрэ-хуэрэм кыыхэкIыкIэ, туристэу зыкытфэзыгъазэхэрэм ахэхьо-нэу тэлъытэ, хьаIэкIэхэм чIыпIэ пчъагъэу ялэр нахьыбэ тэшIы. Республикэм итуроператорхэм кризисым пэшIуекIорэ пред-ложениехэр, программэхэр зэхагъэуцох. Джыри зэ кы-хэзгъэщынэу сыфай, зекIоныр тэркIэ анахь мэхъанэшхо зилэ отраслэхэм ащыщ. Тикъушъхъэ-хэм, тичIыпIэ дахэхэм защыз-гъэпсэфынэу кьэIорэ хьаIэкIэхэм япчъагъэ хэдгъэхьоным пае нэмыкI шьолгырхэм тьанэкъо-кьун, ахэм анахь дэгъоу тилоф-шIэн зэхэтцэн фае. Адыгеир мыными, зекIоным ыльэны-къокIэ амалышIоу илэр макIэп, ар кызыфэдгъэфедэн фае. Ау мыщ дэжым дэгъоу кьыдгу-рэлэ, дунэе шапхъэхэм адиштэрэ горнолыжнэ курортхэр тимылэхэу, бгы тешъоу «Лэгъо-Накъэ» кы-тырэ амалхэр тымыгъэфедэхэу лъэгэпIэ инхэм танэсын зэрэ-тымылэкIыштыр. Арышъ, мы лъэныкъомкIэ федеральнэ гупчэм тыгурылонэу, Iэпылэгъу кытфэ-хъунэу тыщэгугъы.

— АР-м и Лышъхъэ ихэдзынхэу кьэблагъэ-хэрэм уахэлэжъэн гу-хэлъ уиIа?

— Сиполномочиехэр 2017-рэ илъэсым шылэ мазэм сзухы, арышъ, а уахътэр кьэсыфэкIэ сишъыпкъэу Iоф сшIэнэу зы-сэгъэхьазыры. Политическэ хэ-дзынхэр илъэси 5-м зэ зэхэ-щэх, экономикэм мафэ кьэс упылъын фае. Мы IэнатIэм Iухъан амал зилэ кандидат пчъагъэ тI — ныбжыкIэхэу ыкIи гъэсагъэхэу. Ау джырэ уахътэм анахь шъхьалэу сэ слъыгъэрэр кризисым пэшIуе-кIорэ пшъэрылхэу шъхьалэхэр зэшIохыгъэнхэр ары. Ащ даклоу мы илъэсым мэхъанэшхо зилэ хэдзын кампаниехэр тиреспу-бликэ щыкIощтых — УФ-м и Кьэралыгъо Думэ ыкIи АР-м и Кьэралыгъо Совет — Ха-сэм ядепутатхэм яхэдзынхэр. Ащи тыналэ тедгъэтын фае.

АР-м и Лышъхъэ пресс-кон-ференцием зэфэхьысыжъхэр кыфишIызэ, лъэныкъо зэфэхъ-хьафхэмкIэ гъэхьагъэхэр ялэх нахь мышIэми, джыри зэшIохы-гъэн фэе Iофыгъохэр зэрэщы-лэхэр кыIуагъ. Кризисым иягъэу кьаIорэр нахь макIэ шIыгъэ-ным, бизнес цыкIумрэ гуры-тымрэ хэхьоныгъэу ашIыхэрэм кьаIэлъыкIоу IофшIапIэ чIыпIа-кIэхэр кызыэлухыгъэнхэм, эконо-микэм зыпкытыныгъэ илэным, социальнэ пшъэрылхэр зэкIэ гъэцэкIэгъэнхэм аналэ тырагъэ-тын зэрэфаем кыкIыгъэтхыгъ.

ТХВАРКЪОХЪО Адам.

A black and white photograph of a three-story brick building, likely a school or institutional building. The building features a symmetrical facade with a central entrance on the ground floor, flanked by windows. The upper floors have multiple windows, some with decorative arched elements above them. The building is surrounded by a snow-covered area, suggesting a winter setting.

Мыш фэгъэхьыгъэ зэхыхъэм къеклоллагъэх Мыекъопэ районым иадминистрация ипашэу Алексей Петрусенкэр, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм Мыекъопэ районымкӀэ и депутатхэр, къоджэ псэуплэхэм япа-

— Адыгэ Республикэм ипашэхэм пшэарыльэу кытфашыгэм диштэу зянэ-зятэ зимылэжьхэм ыкйи зышыхащым-мытыжьхэм алъэныкыкIэ лфхэбзэ зэфэхьафхэм тидминистратикIэ тахэлэжыаг. Социалнэ пшэарылхэр дгэцIэкIэнхэр анахь мэхьанэшхо зилэ пхэныкыохэм зэрашхэр кыдэтллыти. сомэ миллион

Псэулэхэр зыфащэфыгэхэм ащыхэр нэужым кяэгушылагэх, мыщ фэдэ слухафтын кяфэзышыгыг пстэуми ахэр афэрэзагэх. Мы мафэр шлүклэ агу кызыринэжыштыр зэклэм кыыхагэшшыг.

Шугу кьэдгъэкӀжыын мз-
зитӀклӀ узӀклӀэбжымӀ, Мые-
кӀуапӀ ирайоныклӀу «Новые
Черемушки» зыфилорӀм зянӀ-
зятӀ зимылӀэжхэм ыклӀ зы-
шхьащымтыжхэм апае бгӀоу
зэтет унӀу фӀтӀери 153-рӀ ху-
рӀр кыӀзӀэрзӀэуахыгӀэр. Мые-
кӀуапӀ зыпсӀэухӀу зянӀ-зятӀ
зимылӀэжхэм мы унӀм хӀт
фӀтӀери 109-рӀ афӀащӀфыгӀ.
2016-рӀ илъӀсым сомӀ мил-
лион 98-рӀ фӀдиз джыри агӀь-
фӀедӀнӀу щыт, ащ щыцӀу со-
мӀ миллион 80-р — респуб-
ликӀ бюджетым, сомӀ милли-
он 18-р федеральнӀ гупчӀм
кыӀтлупщытх. Ащ ишӀуагӀь-
клӀ, Адыгейм зыпсӀэурӀ нӀбгы-
ри 120-мӀ псӀэулӀхӀэр афӀащӀ-
фынхӀ алӀӀэкӀышт.

Сурэтхэр 1эшьынэ Аслъан
тырихыгъэх.

Делэкьо Хьазрэт Сахидэ ыкьор 1931-рэ ильэсым мээм и 5-м кьуаджэу Очэпщы кыыщыхуьг. Ар мэкьумэщ унэгю лужу щаплүг. Янэтэхэм ясабийхэм зэгьрылоньгьэ азыфагу ильэу, цыфыгьэрэ гуклэгьурэ ахэльэу кьызерэгьэтэджыштхэм сыдигуи пылыгьэх. Делэкьохэм яуануа рэхатынгьэу ильыр зэо жьалымэм ыукьуаг. Хьазрэт ильэси 10 нахь ыныбжыгыгьэп Хэгьэгу зэошхор кьызежьэм. Кьуаджэм дэс лыхэм ягьусэу ятэу Сахидэ нэмыцхэм апэвцужьынэв дэкьыгьаг. А

1952-рэ ильэсым дээм күүлкү шихынынэу Хьазрэт кьуа-
джэм дэклэ, кьэралыгьом кьы-
фигьэуцугьэ пшээрълэр
ээрифэшүашэу ыгьэцклагьэу
1957-рэ ильэсым кьегьээзэжы.
А ильэс дэдэм унагьы ышэнэу
регажэ. 1958-рэ ильэсым
Пэнэжыкьуае дэт автоколон-
нэм водителэу лүхы ильэс
45-м ехьүрэ лоф чышлагь.
Ишээрълэрхэр ганэу эеригэ-
цаклэштыгьэм пае шытхь

Делэкьо Хьазрэт ныбжьык-
лэхэм шысэ зытырахын фэе
унэгьо дахэ ышлагъ. Ишхъэ-
гьусуе Сарэрэ ежыыррэ зэгү-
рылоныгэрэ лыгъэныгэрэ азы-
фагу илгъу зызэдэпсэхуэрэр
илгъэс 58-м ехъугъ. А уахъ-
тэм кыкълочл унагъор чыплэ
кынкъэм арыуоу кыхэкълыгъ,
ау зэшхъэгъусэхэр эклэкълуа-
гъэхэп, нахышлум шыгугы-
гъэх ыклI аш фэкIлагъэх.

Зэгурылоныгъэ зэрпылъ унагъом кIэлищ кыхъухъагъ. Ежы-нытхэм шэн-хэбзэ дахэу ахэ-лъыгъэхэр ялыфыгъэхэм ахэ-лъхъагъынхэм яшпыкIэу пы-лъыгъэх ыкIи гухэлъэу ялагъэр кызыдагэхъун алыкIыгъ. Яклэ-лэхэу Алей, Вячеслав, Долэт нахыжыхэм шыхъэкIэфэныгъэ афырылау, цIыфыгъэр ягъог-гъоу къэтэджыгъэх. Мы уах-тэм Вячеслав Ханскэм дэт ли-чегеу сэнэхъат зыцарагъэгъо-тырэм ипаш. Долэт сымэджэ-

Хязрэт акылышлоу, зигушылэ чыжьёу нэсырэ цыфхэм ащыш. Чыплэ кын ифагъёу, хэкыплэ шымылёу кызышыхоу еуалэрэм упчлэжьёу фэхъу, игушсысэхэмклэ дэгуащэз гьогу занклэ кыхырегъэхы.

Ныж-тыжхэр аныхь зыклэ-хьопсыхэрэ гупшысэхэр Хьаз-рэтрэ Сарэрэ кьадэхуьгь. Ялфыгьэхэм янасып даклоь, ахэм кьаклэхухьяжыгьэхэми яунагохэр кьальэгьужыгьэх. Хьазрэт илфыгьэхэр ригьаджэхи, ыгьасэхи, лъэгьо занклэ тыригьэхьагьэх. Ежь хэбзэ дахэу хэльхэр, шьхьэклэфэныгьэу цыфьхэм афырилэр ящысэу ахэр кьэтэджыгьэх. Гьогу дахэм зэрэтыригьэхьагьэхэмклэ иклалэхэри, инысэхэри, ахэм кьаклэхухьяжыгьэхэри фэразэх, «тхьауегьэпсэу» palo.

Делэжэ лалксом инахыжы-
хэм ащышэу лытэныгэ зы-
фашырэ Хьазрэт илэс 85-
рэ мы мафэхэм хыгэ. Пса-
уныгэ пытэ илэу, илфыгэ-
хэм яхыяр ыльэгэу джыри
илэсыбэрэ ашьаагэ итынэу
игүсэхэм фэлъаlox.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнэй.

Арэуштэу кыыхэдгъэщы тшлор Адыгэ Республикэм ИофшэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоньгъэмкIэ и Министерствэ ары.

Нэбгырэ пэпчъкIэ мэхъанэшхо зилэ къулыкъу

Етлани мы охтэ мыпсынклагъоу тызхэтым цыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэм имэхъанэ нахь лъэшэу зыкълэты, къулыкъум ипшэрылхэм ягъэцкIэн зэрифэшъуашэу зэхэцгъэным елътыгъэр макIэп.

Цыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэм фэшI Адыгэ Республикэм къэралыгъо къулыкъу зыкIым исистемэ шызэхашагъ. Ащ пэщэныгъэ дызэрехъэ ИофшэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоньгъэмкIэ Министерствэм. Къулыкъум хэхъэх цыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэмкIэ чыплэ органхэр, республикэм шыпсэхэрэм хэбзэгъэуцугъэхэм кыдалытэрэ социальнэ фэло-фа-

шлэхэр афэзыгъэцкIэрэ учреждениехэу ахэм япхыгъэхэр. Мыщ фэдэ къэралыгъо къулыкъу зыкI зэрэзэхашагъэм ишлуагъэ-кIэ, шылэныгъэм илъэныкIэо зэфэшъхьафхэмкIэ цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр игъом ыкIи ифэшъуашэм тетэу зэшохыгъэнхэр Iэрыфэгъу мэхъу.

ИофшэнымкIэ ыкIи цыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэмкIэ республикэ къулыкъум иыгъын ыкIи социальнэ законодательствэм игъэцкIэн икIыгъэ илъэсым сомэ миллиарди 2-рэ миллион 533,3-рэ пэлухъагъ. 2014-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, ар миллион 293,8-кIэ нахъыб.

реждениеу 5, «полустационарнэх» зыфалохэрэм афэдэхэу 3 ыкIи комплексна гупчи 9. ИкIыгъэ илъэсым социальнэ фэло-фашлэхэр мы учреждениехэм зыфагъэцкIагъэр нэбгырэ 25517-рэ.

Пшэрылхъ шъхьалэхэм ащыщых

Цыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэмкIэ къулыкъум иИофшэныкIэ псэуми анахь шъхьалэр Хэгъэгум ыпашъхъэ гъэхъагъэу яIэхэмкIэ, яИофшэныкIэ, япсауныгъэ изытеткIэ хэбзэгъэуцугъэм кыдылтытэрэ социальнэ Iэпылэгъур зылулэн фаехэм игъом ыкIи икIэу ягъэгыотыгъэныр ары.

Ащ фэдэ социальнэ Iэпылэгъу зэрэтынэу шыт купхэм республикэм шыпсэхэрэм ащыщэу нэбгырэ мин 85-м ехъу ахэхъэ. Ахэм ащыщэу нэбгырэ мин 49,5-м ахъщэ Iэпылэгъоу аратырэр республикэ бюджетым кыыхахы. Гушъылэм пае, Чернобыль иатомнэ электростанция ыкIи производственнэ объединениеу «Маякым» къащыхъугъэ авариехэм кызыдахыгъэ тхьамыкIагъохэм ядэгъэ-зыжыын хэлэжъагъэхэм ащыщэу нэбгырэ 617-мэ икIыгъэ илъэсым социальнэ Iэпылэгъоу сомэ мин 925,5-рэ аратыгъ. Республикэм ичыплэ зэфэшъхьафхэм ащыпсэхэу «гемодиализ» зыфалорэ Iэзэныр зыхьын фаехэм

(нэбгыри 113-м) гъогупкIэ ашIыным фэшI мазэ къэс аратырэ ахъщэу чыплэ бюджетым икIыгъэ илъэсым кыыхахыгъэр сомэ миллиони 2-рэ мин 223-рэ фэдиз мэхъу.

Федеральнэ бюджетым кыыхэкIэу цыфхэм социальнэ Iэпылэгъоу аратын фаехэри республикэ къулыкъум игъом алэкигъэхъагъэх. Ахэм ащыщ чернобыльцэ нэбгырэ 365-мэ мазэ къэс аратырэ ахъщэ Iэпылэгъоу сомэ миллион 59-рэ мин 264,5-рэ хъурэр; ветеранхэм ыкIи сэкьатныгъэ зилэхэм яунапкIэхэм, коммунальнэ фэло-фашлэхэм ауасэу атырэм апэлухъаным фэшI — сомэ миллион 321-рэ мин 794,4-р.

Нымрэ кIэлэцыкIухэмрэ къэухъумэгъэнхэр

Цыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэмкIэ къулыкъум ренэу ыналэ зытыригъэтыхэрэм ащыщ мы лъэныкьор.

2016-рэ илъэсым шылэ мазэм и 1-м ехъулэу ти-республикэ кIэлэцыкIухэм апае мазэ ахъщэ Iэпылэгъу зэрэтырэр нэбгырэ 33674-рэ. Ахэм сабый 54937-у аплухэрэм республикэ бюджетым кыыхэкIэу илъэсым

кыкIоцI сомэ миллион 87-рэ мин 587-м ехъу афатлупшыгъ. Республикэм ыштэгъэ закон зэфэшъхьафхэм адистэу, анахь аналэ зытырагъэтынэу шыт унагъохэми ахъщэ Iэпылэгъу алуагъэ-кIагъ.

Сабыибэ зыплурэ унагъохэм социальнэ Iэпылэгъу афэхъугъэным кыпкырыкIыхэзэ, коммунальнэ фэло-фашлэхэм ауасэу ахэм атырэм шыцIахъ къафызэкIэгъэкIо-жыгъэным, ыпкIэ хэмылэу общественнэ транспортым кIэлэцыкIухэр рызеклонхэм япхыгъэ фэгъэклотэныгъэхэр унэгъо 4347-мэ икIыгъэ илъэсым афашыгъ. Республикэ бюджетым шыцI сомэ миллион 59-рэ фэдиз 2015-рэ илъэсым ахэм апэлухъагъ.

2012-рэ илъэсым ишылэ мазэ кыщегъэжъагъэу ятлонэрэ сабыеу унагъом кыхъорэм (аплунэу аштэрэм) е ащ кыкIэлъыкIорэм апае зэтыгъоу сомэ

мин 50 араты. ИкIыгъэ илъэсым ащ фэдэ ахъщэ унэгъо 1042-мэ алулагъ (сомэ миллион 52-м ехъу).

КIэлэцыкIухэм языгъэ-псэфыгъо лъэхъан шлуагъэ кытэу зэхэцгъэным республикэм мэхъанэшхо щыраты. АщкIэ пшээдэ-кIыжъ зыхьырэр ИофшэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоньгъэмкIэ Министерствэм кIэлэцыкIухэм зягъэгъэпсэфыгъэным ыкIи япсауныгъэ гъэпытэгъэным сомэ миллиони 122-м ехъу тырагъэкIодагъ, ащ шыцэу республикэ бюджетым кыыхахыгъэр миллиони 117-рэ фэдиз. Нэбгырэ 23172-рэ икIыгъэ илъэсым а кампанием кыыхырагъэубытагъ.

Нахь Iэрыфэгъу ашыгъ

Къэралыгъо ыкIи муниципальнэ фэло-фашлэхэм ягъэцкIэн афэгъэзэгъэ Гупчэр (МФЦ-р) ыкIи ащ икIутамэхэр республикэм кызырэшчызIуахыгъэхэр цыфхэмкIэ лъэшэу Iэрыфэгъу хъугъэ.

Джы Мыекъуапэ имызакъоу, Адыгеим ипсэуплэхэм ащ икIутэмэ 53-рэ ащэлажъэ, цыфэу къяуалэхэрэм «зы шъхьаныгъупчъ» зыфалорэ шыкIлэм тетэу яфэло-фашлэхэр афагъэцкIэх. 2016-рэ илъэсым иублэгъум фэло-фэшI зэфэшъхьафи 162-мкIэ тхылъхэм ягъэхъазырын МФЦ-м илофышлэхэм зэшлуахы хъугъэ.

Мы къулыкъум иамалхэм ыкIи агъэцкIэрэ фэло-фашлэхэм зэрахэхъуагъэм яшлуагъэкIэ, цыфэу къяуалэхэрэи бэкIэ нахьыбэ хъугъэ. 2015-рэ илъэсым МФЦ-м ыкIи ащ икIутамэхэм нэбгырэ 157994-рэ къякIонлагъ, ахэм фэло-

фэшIэ зэфэшъхьафэу 263990-рэ афагъэцкIагъ.

Зы гъэзет нэкулбгъокIэ къэплон плъэкIыштэп анахь цыфыбэ зэоллэрэ къулыкъухэм ащыщым илофшлэн зыфэдэр, ащ шылажъэхэрэм япшэрылхэр зэрагъэцкIэхэрэр. Ау Адыгэ Республикэм ИофшэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоньгъэмкIэ и Министерствэ иилъэс зэфэхьысыжъхэм кызырэшчыагъэщырэмкIэ, къатефэрэр зэкIэ талэки ашIэшт, цыфхэм нахь яшлуагъэ арагъэкIыным пылтыщтых. Ащ ишыхъатых пшэрылхыкIэу зыфагъэуцужыгъэхэр.

ЖАКIЭМЫКЪО
Аминэт.

Псэуплэхэр ягъэгъотыгъэнхэр

Урысые Федерацием и Президент 2008-рэ илъэсым жъоныгъуакIэм и 7-м ышIыгъэ унашгъом кызырэдильтытэу, Хэгъэгум ззошхом иветеранхэм псэуплэхэр ягъэгъотыгъэнхэм епхыгъэ Иофыгъохэр мы министерствэм зэшлуехых.

2015-рэ илъэсым изэфэхьысыжъхэм кызырэгъэлагъорэмкIэ, яунэе псэуплэ ящыкIагъэу 2005-рэ илъэсым гъэтхалэм и 1-м ыуж чэзыум хэуцуагъэу республикэм шыпсэурэ ветеранхэм япчъагъэ нэбгырэ 803-рэ хъуцтыгъ. ЫпшээкIэ зигугъу кьэтшыгъэ унашгъор агъэцкIэзэ, федеральнэ бюджетым кыыхагъэкIыгъэ со-

мэ миллион 596-рэ мин 166-мкIэ нэбгырэ 755-мэ япсэуплэ амалхэр нахьышIу афашыгъ, джыри ветеран 48-рэ чэзыум хэт. Мыхэм анэмыкIэу, политическэ репрессиехэм къахиубытагъэу аухыйжыгъэ нэбгыриимэ республикэ бюджетым шыцI сомэ миллиони 3-рэ мин 609-рэ зытефэгъэ унэе псэуплэхэр арагъэгъотыгъ.

Чыплэ кIын ифагъэхэр

Къэралыгъо социальнэ Iэпылэгъу цыфхэм ягъэгъотыгъэнымкIэ республикэ Комиссием игъо зэрилъэгъугъэу, шылэныгъэм чыплэ кIын ригъэуцогъэ унэгъо 537-мэ зэтыгъо ахъщэ Iэпылэгъоу икIыгъэ илъэсым аратыгъэр сомэ миллиони 7-рэ мин 288,6-рэ мэхъу.

Ащ имызакъоу, зэтыгъо къэралыгъо социальнэ Iэпылэгъу цыфхэм ягъэгъотыгъэнымкIэ чыплэ комиссиехэм яунашгъокIэ, чыплэ кIын ифэгъэ унэгъо 1867-мэ республикэ бюджетым шыцI сомэ миллиони 4-рэ мин 924-рэ икIыгъэ

илъэсым апэлугъэхъагъ. Нэжъ-лужъхэм ыкIи сэкьатныгъэ зилэхэм социальнэ фэло-фашлэхэр афэгъэцкIэгъэнхэр министрствэм ипшэрылхэм ащыщ. Мы лъэныкьом фэгъэзагъэу министерствэм епхыгъэр стационар уч-

ШІЭЖЬ ЛЪАПИ

Лъэпкъым фапшлэрэр клодырэр

Адыгэ лъэпкъым итарихъ гъэшлэгъон, илитературэ ухъумэгъэнхэм ыкӀи ахэм гъогу афыхэхыгъэным анахъ пылтыгъэу, ащкӀэ Иофыгъуабэ зэшӀозыхыгъэ тхакӀу КӀэрэщэ Тембот. Лъэпкъ гумэкӀыр, лъэпкъ шъхьэлъытэжыныгъэр, лъэпкъымкӀэ гупыкӀ иныр ащ зэфэдэу хэгощэгъагъэх. КӀэн бай кыгъэнагъ.

1988-рэ ильэсым, мэзаем и 8-м ильэс 86-м итэу КӀэрэщэ Тембот идунэе нэф ыухыгъ. Адыгэ лъэпкъым чӀэнэгъэшхо ышыгъ. Ау ильэпкъ пae шӀур емызэщыжыгъэу зылэжыгъэу, адыгэ литературэм егъэжыгъэу.

(1932-рэ ильэсым урысыбзэкӀэ апэрэ пычыгъор) 1934-рэ ильэсым адыгабзэкӀэ кыдэкӀыгъ. Романэу «Щамбулым» ильэсыбэрэ Иоф дишлагъ ыкӀи едзыгъуицэу зэхэтэу 1940-рэ ильэсым кыхихуыгъ. Нэужым хэ-

шлэ гъогу кырыкӀуагъ КӀэрэщэ Тембот. Гъэсэныгъэ-шӀэныгъэ дэгъу ІэкӀлэпыгъ, Адыгэ хэку исполкомым иархивариусыгъ, 1923-рэ ильэсым Адыгэ хэкум и РКП (б) изэхэщэкӀо бюро изэдзэкӀэкӀуагъ, мы ильэсхэм гъэзетэу «Адыгэ макъ» зыфилорэм икыдэгъэкӀын хэлажыгъ. Москва 1924-рэ ильэсым еджако агакӀо, 1929-м апшӀэрэ еджэплэшхоу Институт Народного хозяйства зыфилорэр кыеухышъ, Адыгэ хэкум кыэкӀожы. Лъэпкъ гъэзет закъоу кыдэкӀыштыгъэм иредакторэу, тхылъ тедзэплэм ипашэу, бзэм, литературэм, тарихым язэгъэшлэн фэгъэзэгъэ Адыгэ шӀэныгъэ институтым илэшхьэтетэу, Краснодар дэт кӀэлэгъэджэ институтым идоцентэу Иоф ышлагъ. Ащ фэдиз Иофыбэм ильэпкъ зыфэдэр ришӀыкӀын-рилъэгъу-кынымкӀэ, цыфымрэ уахьтэмрэ, лъэпкъымрэ цылакӀэмрэ язэдэлорышлакӀэ кылотыкӀын-

кыгъэлъэгъон амалышхор кыратыгъ. Советскэ лъэхъаным ихэбзэ-унашӀохэр зыщызэхэ-пшӀэрэ тхылъыбэ ытхыгъ: «ТыпшӀашӀэхэр», «Куко», «Нылушым ыпхъу», «Рассказхэр». Лъэпкъым ышхьэ кырыкӀуагъэм, итарихъ лъагъо уращэ повестхэу «Шапсыгъэ пшӀашъ», «Хьаджрэт», «Шахьомрэ пшӀэшӀэ пагэмрэ», «Шыу закъу», новеллэхэр зыдэт тхылъхэу «Абдзэхэ шэкӀожыгъ», «Лыгъэ» зыфилорэрэм.

Ильэс 60-м ехъум хьалэлэу литературэ хьасэм щылэжыгъ КӀэрэщэ Тембот, ихэшыпыкӀыгъэ тхыгъэхэр тхылъитӀу, тхылъиц хъухэу ильэс зэфэшхьафхэм Адыгэ тхылъ тедзэплэм адыгабзэкӀэ кыщыдэкӀыгъэх. Тембот ихудожественнэ тхыгъэхэр, зэкӀі помихъунэу, урысыбзэкӀэ тхылъ тедзэплэ зэфэшхьафхэм кыащыхауыгъэх, нэмыкӀ лъэпкъхэм абзэхэмкӀэ хэгъэгубэмэ кыащыдэкӀыгъэх. КӀэрэщэ Тембот зэдзэкӀын Иофыри кыдэхъу-

легатыгъ. Илитературнэ Иофшлагъэхэм апае Лениным иорден, Октябрэ революцием ыкӀи ЛэжыкӀо Быракъ Плъыжым яорденхэр, медальхэр кыфагъэшӀошагъэх.

ТхакӀом имузей

КӀэрэщэ Тембот кызыхъу-гъэр ильэси 100 зыщыхъу-гъэ мэфэкӀышхом ехъулэу илитературнэ музей кызызӀахыгъагъ. ТхакӀом ищӀлэкӀагъи, иеджэ-кӀагъи, илофшӀлэкӀагъи, ныбджэгъухэм, цыфхэм адыгэ тхэкӀо иныр зэрялӀаплӀэри экспозицие ушӀагъэмкӀэ ащ кыщыӀотагъ.

Музей пчъэшхьалум узэ-ребакоу, КӀэрэщэ Тембот илитературнэ кӀэн лъаплэ — итхылъыбэ зэфэшхьафхэр, Іэпэрытх-альбомхэр, тетрадьхэр ыкӀи ежъ Тембот импортрет инэу нэплъэгъу фабэкӀэ кыппэгъокӀырэр олӀэгъух. Музей ильэс 13 хъугъэу плуныгъэ-гъэсэныгъэ пшӀэрылӀ иныр дахэу зэшӀухы. Кычылэхъх,

Тембот ихудожественнэ тхыгъэхэр, зэкӀі помихъунэу, урысыбзэкӀэ тхылъ тедзэплэ зэфэшхьафхэм кыащыхауыгъэх, нэмыкӀ лъэпкъхэм абзэхэмкӀэ хэгъэгубэмэ кыащыдэкӀыгъэх.

КӀэрэщэ Тембот адыгэ фольклорым икӀэу-гъоени физэшӀокӀыгъ — пшысэхэр, таурыхьхэр, орэдыжъхэр ытхыжыгъэх.

плэшӀу фэзышыгъэр цыфхэм ялъаплӀ, ащыгъупшӀэрэп.

Тхъэм кырытыгъэ щылэмэ, акъыли, кыулай, шӀэныгъи, гулыты, цыфыгъэ хабзи — зэрилъэкӀэу ильэпкъ ІуигъэкӀэжыным зышхьамысыжыгъэу Иофышхо дишлагъ. Зэчыи дахэу хэлъри кызызӀахыныр физэшӀокӀыгъ. ТхэкӀо кыодьер армырэу, узкырыплӀын лӀы Іуш губзыгъэ зафэ лъэпкъым кызырэхэкӀыгъэр ищӀлэкӀлэ, идунэететӀлэкӀлэ кыушыхьатыгъ.

Шхьафит щылакӀэм цыф кызырэкӀошхэм зыфаузэнкӀыным иджэпсалъэ зэфэдэкӀэ зыщӀурэ усэу «Интернационалыр» апэдэдэ адыгабзэкӀэ зэзӀдзэкӀыгъэр КӀэрэщэ Тембот. АдыгабзэкӀэ тхыгъэхэ художественнэ произведениехэу — рассказэу «Аркъ» (1925) ыкӀи «Мэщыкыо ишхьакӀу» кыди-гъэкӀыгъэх. Я ХХ-рэ лӀэшӀэгъум иублэгъум совет хабзэм апэрэ лъэбэкъухэр зэришыгъэхэр, охьтакӀэу кыаӀорэм ицыфыкӀэ зэфэдэн фаер Т. КӀэрэщэм кызызӀахыгъэгорэ романэу «Щамбул» зыфилорэр

гъэхъонхэри зэхъокӀыныгъэхэри бэу илэу, романым нэмыкӀышхьыи фишыгъэу «Насыпым игъогу» 1947-м кыдэкӀыгъ. 1948-рэ ильэсым КӀэрэщэ Тембот мы романым пae СССР-м и Къэралыгъо премие кыфагъэшӀошагъ.

Тхэн-гупшысэным фэдэ кыабзэу, кыэралыгъо ІэнэтӀэ зэфэшхьафхэри зэшӀуихыгъэу игъэ-

щтыгъ, адыгэ фольклорым икӀэу-гъоени физэшӀокӀыгъ — пшысэхэр, таурыхьхэр, орэдыжъхэр ытхыжыгъэх, Иоф адишлэжыи кыащыхауыгъыгъэх.

1934-рэ ильэсым щегъэжыагъэу КӀэрэщэ Тембот СССР-м итхакӀошхэм я Союз хэтыгъ.

Ильэс зэфэшхьафхэм тхакӀор КПСС-м и Адыгэ хэку комитет хэтыгъ, хэку Советым инароднэ депутатыгъ, партием ия ХХ-рэ зэфэс иде-

кыэкӀошхэм адыгэ тхэкӀошхом и Унэ-музей зыплыхьэкӀо-зекӀохэр, кыош республикэхэм ыкӀи Урысыем икӀэлэ зэфэшхьафхэм кыарыкӀыхэрэр, итворчествэ зикӀасэхэр, зышӀогъэшӀэгъонхэр, Адыгеим иныбжыкӀэхэр, еджэкӀо цыкӀлэхэр. Ахэр музейм илофшӀлэ шхьалэу Юнальи Заремэ КӀэрэщэ Тембот ищӀлэныгъэ ыкӀи итворчествэ гъогу игуапэу ащегъэгъуазэх.

Музейм мэфэкӀ нэшанэ зилэ тхылъ лъэгъэгъуохэр, зэдэгущыӀэгъухэу цыф гъэшӀэгъонхэр зыхэлажыэхэрэр, литературнэ зэхэхьэхэу, сыхьатхэу Тембот ипроизведениехэр кызылотыкӀыхэрэр щызэхашх.

Музейм анахъэу уасэ фэозыгъэшӀырэр ухэтми мыщ узычлахьэрэм, шӀу горэ ори пшӀэн гухэлъыр кызырэхъушырэр ары.

ТхэкӀошхоу КӀэрэщэ Тембот иадыгэ лъэпкъ пae, цыфхэм шӀу афишӀлэу, иакъыл-кыулайкӀэ, игупшысэкӀэ адэгъуащэу шылагъ. А шӀум илэгъу, ищысджы музейр. Ары. Лъэпкъым фапшӀэрэр клодырэр.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

КЪОДЖЭ ЩЫПАКӀ

ЯщыкӀэгъэ дэдагъ

Агуй-Шапсыгъэ кӀэлэцыкӀу ІыгыпӀэу дэтыр зэрэцыкӀум кыыхэкӀэу, сабыи 67-рэ мафэ кыэс кыащэн альэкӀыштыгъэр. ИльэсыкӀэм икыыхагъум кыуаджэм кызытефэу дэс кӀэлэцыкӀухэр зэкӀэ янэ-ятэхэр ягъусэхэу кӀэлэцыкӀу ІыгыпӀэм кыурацэлӀэгъагъэх.

Кыуаджэм дэт кӀэлэцыкӀу ІыгыпӀэу «ДышӀэ ІункӀыбз» зыфилорэр ары цыфхэр кызыщызэхэхьэгъагъэхэр. Ильэсыбэрэ зэжэгъэхэ псэуалъэр ащ кыуапышхьагъ, ащ щалыгъхэм джы сабыи 20 фэдиз кыахэхьощт.

Унэу кыуапышхьагъэр ины ыкӀи гӀлэтыпӀ. КӀэлэцыкӀухэм ящыкӀэгъэшт пстэури мыщ щагъытшт. Зыщыджэгущтхэр, зыщычыныештхэр, зыщышхьэштхэр зэтефыгъэхэу унэм хэтых. Джэгъуалъэхэмрэ мебелимрэ кӀэу кыащэфыгъэх. Псыр, фабэр

унэм кыекӀуалӀэх, ом изытет зэтеуцожымэ, щагури зэтырагъэпсыхьашт.

КӀэлэпӀухэм кызыралорэмкӀэ, джынэс сабыихэр зэкӀэ кӀэлэцыкӀу ІыгыпӀэм кыэкӀонхэу амал ямылагъэмэ, джы чыплэ нэкӀхэри щылэ хъугъэ. Ахэри шӀэхэу аубытыштых, унэгъо ныбжыкӀэу чылэм дэсыр бэ, сабыи цыкӀлэхэр ахэм кыафэхъуштых.

Агуй-Шапсыгъэ изакъоп кӀэлэцыкӀу ІыгыпӀэхэм кызыщӀапышхьагъэр, ильэсым кыыкӀоцӀ Ііопсэ районым сабыи ІыгыпӀымэ нэбгырэ 200 зычӀэфэн псэуалъэхэр ащагъэпсыгъэх.

НЫБЭ Анзор.

ПСАУНЫГЪ

Төфагъэр нэрыльэгъущт

Урысые Федерацием псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ кIэщакIо зыфэхъугъэ IофыгъуакIэу охътэ благъэхэм тицIылэныгъэ къыхъан ылъэкIышътхэм ащышхэм афэгъэхьыгъэу тигъзет бэмышIэу игъэкIотыгъэ тхыгъэ къыщыхъатыутыгъ. Джыри ахэм, IофыгъуакIэу рахъухъэрэм, къахъхъуагъэшъ, шъуашыдгъэгъозэн.

Джy федеральнэ министр-
ствэм игоу зэрильэгүрэмклэ.
Цыфэу медицнэ учреджени-
ем кышчызэлэзагэхэм, ыпклэ
хэмьлэу ишкылэгэ медици-
нэ юфтхьабзэхэр зыдызэра-
хьагэхэм хабзэм тэригэкло-
дагээр зыфэдызыр зырт хьа-
пэ кыратыжкызы ашлынэу ары.

Ащ шыагыэу хэлъэу кыы-
хагыэщырэр, апэрэмклэ, меди-
цинэ учреждением сымаджэм
фимыгъэцэклэгъ фэлэ-фашлэхэр
«питхэнхэ» ыльэклыштэп. Ятло-
нэрэмклэ, «ыпклэ зыхымылт ме-
дицинэ лэпылэгур» кьэралыгъом
кыызэрэфиклырэр нафэ хэти
кызыфэхьуклэ, хабзэм 10фэу
ышлэрэм, ыцлфхэм зэрафэгумэ-
клырэм уасэ нахь фашлынэм
щэгугых.

Апэрэу хагъэхьагъ

Уз хыльэ, мыхъужын уз
зилэхэм лэпылэгъу афэхъугъэ-
нын («паллиативная помощь»
зыфалорэр) джы шлок! зимылэ

медицинэ страхованием имыль-
күклэ агъэцкэлэнэу икыгъэ илъэ-
сым унашюу ашыгъ. Ащ кыкы-
рэр: ахэм афэдэ сымаджэ
пэгъч иунэ е ахэр зыцабыгъэм
(хосписхэм) медицинэ Iапылэгъу
фондым имылькүклэ царагъ-
гъотын фае. СымаджэхэмкIа
ахэр зылыгъэхэмкIа а Iофыном
мэхъанэшхо иI, узым кьин
зэригъэлыгъурэ цыфым ар
фыхэбгъэжукыын умылъэкIы
хьумэ, ащ лъыплъэрэми хьа-
забышхо тель мэхъу.

Узыр хэзыгъэжукырэ препаратхэр кызызэратхэр шыкырэ джы нахь лэшлэх ашыгы. Ахэр кызызэратхыкыхэрэ рецептхэм мэфэ 15 палъэу ялэ хьугъэр. Симэджэщым цыфэу

Узыр лъэшэу
кыIZEжъэрэм,
IэпыIэгъу псын-
кIэмI укъеджэн
плъэкIыт.
Джы «сюрэ-
хэм» фIтыны-
гъэ яI аварие-
хэм ахэфагъэ-
хэм, машом
лъэшэу ысты-
гъэхэм ямыза-
кьоу, уз хы-
лэхэр зиIэхэм
(«паллиативнэ-
хэм») морфи-
ныр ахалъхьа-

кыылатхыкыжыырэм (уз хылыз зилэхэр ары) джы врачым кыыритын фая узыр зэрэхигэ-жыулышт уцыр кыызэрэфатлуп-шышт рецептыр е мэфитфырэ фэхушт ащ фэдэ уцыр.

НЭҮ.

Паллиативнэ стационарзу
Урысыем кыщызылаухыгъэм
ипчагъи хэхъуагъ — ахэр 400
хъуштыгъэхэмэ, джы 1187-рэ.
(Тикорр.).

Сэмэркьэум икьогьуп

Уахътэр нэплъэгъу закъокІэ...

иꞑушъашъи, укꞑытэжыгыэу хъо-
хъум кыпидзэжыгы.

— Джащ фэд, цыфым сабын ищыклагъэп ыгукӀэ кӀэбзэным фӀэш! Гур мыкӀабзӀу, шӀор кӀэбзӀэцтӀп! Я си Алахъ закъу, тыгукӀи тшӀокӀи тыкӀабзӀу, гупшысӀэхуӀу тыгу кӀыхьӀэхэрӀ кӀыддӀэхуӀу бӀрӀ тыщыбгӀӀэнӀу сыолъӀу, — икӀӀсӀ хъохъу бӀрӀ кӀылозӀ ыхъокӀыхъагӀэмкӀӀ купун кӀыфӀӀалуи, бжӀэр лӀагӀу МӀд кӀыӀэтыгӀ.

«Уэ-уйй, уэ-уйй, уэ-уйй, уэ-уйй нартхэ ди Бэдынокъуэ» — Тlугlэ Заур хрусталь рюмкэхэм яжыынч макъуэ ланэм ышъхьагъ кышщыдзоаягъэр ыпхъуати, огум дихынэу илътыгъ. Зы нэгъэуплэлпэгъуклэ Даутэ «Дэгъу. Сэшлэ. Хъун» ылозэ трубкэм илушъащи, джэуап клэлэхэм ирьюмки адиунэкли, сотовэр ыгъэклосэжыгъ.

...Зэныбджэгү купмэ уах-
тэр псынклэу алэклэкигь. Бы-
сымым хьаклэхэр кыгьэкло-
тэжыгьгэх. Кьэкложыфэхэ нэс
«Газелым» исхэм ясововэ те-
лефонхэр клосагэхэп, зым зыр
ыуж итэу кытеоштыгьгэх. Ары
кьэс Мурабэ исотовэ кып-
хьуатэщтыгь, ау зи кьызэры-
мылуکلэр трубкар гужыгьгэу
иджыбэ ридзэжыштыгь.

Шофер клалэм радиомклэ «Тызэхэкыжьюэ» кыубытыгэм зэклэхэри дежыунхэу рагэжыагыэу Хьазрэт тифелеон кытеуаг. Тынахэхэм кьазэрэклалпэу Хьазрэт трубкар кьырипхьоти, шыабэу илушэ-шыаг: «Хэта, си Нэф, радиор арыба кэзылорэр. Тхьэ сэлэ сизакыоклэ. Дэгэу, си Нэф!» Хьазрэт ителлэклэ кьытхэкыла-клэщтыгэм, бэклэ тэщ нахь клэлаг. Ау зигэллыныр, купмэ закыхыгэщыныр, цыфхэм апашхьэ кьычыгушчыныр иклэсаг. Аккылышоп плонэуи щытыгэп, ау шхьэхьытхужьыныр кьебэкыштыг. Джыри мары пклантлэу ынатлэ кьытыриклагэр тырилэкыкыи пэтыз, зыдэгущылагэр кьырымьдзашь фэдэу, зэклэми зэхаригэхэу «Сыдэу мыщи сигэ-лапэра, шыу!» ылозэ, иджыбэ сотовэр ридзэжыыг. Мурабэ аш нахьыбэ фэщылэжыгэп.

— Сэ зыр ара адэ чадзы-
жыгьапер?! Кырамыдзэхэрэр
кызымыдзэхэрэм кьафитеох!
Зэ сэ кысфитеуагэхэп,—
Мурабэ ынахэ кьызылхыагь,
— пчыагээрэ кьышууф... Хотя
бы, сэ зызако ... Зэ сэ а
үнэм сигэхьажь ...

Къыпфытеонхэм пае «пшлэн фаер» къапчъымэ, зэрэгъэщхыхэзэ иныбджэгъухэм Мурабэ ядэжь Iуашэжьыгъ.

Мафэ тешлагэу Мурабэ
илофшланэ счлэхыаг. Шуфэс
ужым ылогыагэр ыгу кьэзгэ-
кыжыыг. Ащ зэрымьэгумэ-
кыжыырэр ымакэ кыхэщэу
Мурабэ кыригэжыаг:

— Пчъэм сылутэу Бгыжь
Къэплъан «Аркъ зылубгъафагъэу
лоф горэ зэхэпфынэу уфемыжь»
зэрилоштыгъэр сыгу къэкы-
жьыгъ. Сызэрихыажъэу «сып-
шыгъ» слуй, плэм секужыгъ.
Ау ныом ушлокына: «Зыгорэ
къэузыгъа? Пшъхьа, пклоцла?...
Сыда пшыхыгъэр, узэшъуагъэр?»
Ылоу кызысышъхьарэтисхьам,
зэклэ сыгу цышлагъэр есыуэ,
— шуисотувэзхэр мэфэ реным
кыызэрэтеуагъэхэр. Ащ фэди-
зым ежъ ыгу сыкыызэрэмы-
кыгъэр... Сызымышлэхэрэм
сычладзыжьыгъ къашлошлэу...
Макла плотыр шъхьаклом усты
хьумэ?!

— Сипфэмыгумэклы хууна, лыжь?! Уимыс зыхъуклэ бэу такыкыхэр кэсэлъытэх, — клэлэцлыкы гэшло мэкэамэм илхэу сэмэркэуэбзэклэ кэезыгъэжьэгъэ ныом садэжьклэ зыкышци зыхъум, дысэу кээгъэуцугъ. Сызэрэгубжыгъапэр кызыгүрэлэм, сапашхъэ кытысхыагъ.

— А лыжъ, сымышлахэу угу хэзгээкыгэмэ кыысфэгэгьу! Пшлош гэхэу, сифэгэгп. Ау пчэдыж шьуздаклорэмрэ шьузкалорэмрэ кызысзолом, тэклу шьукьэгужон зэрэшүүлээкыштыр кыдэслытагь. Чэщым укьэуцун хьумэ зэрэсэбгьэлэщтри, лым фэдэу удэкыгэмэ, лэу укьызэрэдэхажыштри сэлэти, зызгэлэсагь. Сыд слоныш, лыжъ, сыкьытебгьаощтыга?! Ныхэр пчыхьэрэ ясабы цыкьлүхэм атещынхьэхэу, нах чэпхьыгьаохэм цыхь афамышлэу.

«чэц мэху, шукъэклож»
аюэ шагум джэхэу зэрэдэт-
хэрэм фэдэу «Сишъхъэгусэ
къоджэ гунэгум кюагъ» оюу
телефоным «сытесынкӕ» сы-
укытагъ. Заоп, пыджэп, сы-
мэджэщ учлѣфагъэп. Зэныб-
джэгухэмкӕ шӕузэдэгущылӕзэ
шӕузэпыгъэуныр сыгу кыс-
фидагъэп. Джары, лӕыжъ,
сэгумӕкӕлми, зыфӕсчылагъэр.
Угу кысӕмыгабгъ.

Мурабэ кыысфилотагээм сы-
ригэгулшысагэ. Сфызэхэмы-
фызэ урамым сыкытехэ-
жыыгэ. Тiэклү сыккэулагуэу
сотовэ операторэу, электронщик
цiэрылоу Хьэц Нухьэ сапэ
кыифагэ. Нухьэ «кыюплымэ
угу илгыр кьэшлэ» зыфалорэ
цыфым фэдагэ. Арытi, «Сыда
мощ фэдизэу гулшысэгуае
уышыгыгэр?» зелом, клэклу
Мурабэ икьэбар шызгыгьозагэ.

— Олахъэ, сышъоплътыш, шъо, пенсионер купыр, шъотхъэжым. Зыдэшъушэжыырэннах, шъунасыпылаш. Шъуиньжыкълэгъуи дхагъэ, шъуинжышъхьи гохьи! Мы къэпотагъэр гумэкъл екъуа?! «Къытеуагъ», «теожьыгъ», «къытеуагъ», «теожьыгъ» ... Ахэр юфа зыбгъэгъумэклынэу?! Сэ сызгъэгумэклырэр фэшъаф, — лъэпкъым, къэралыгъом зэрафэгумэклырэр къыслыгъэлэсылэ шлоигъо Нухъэ игушлэхэм къателунклэ, — щы-лэклэ-псэуклэ даху тилагъэр джы зэпырагъазэ, агъэушоркы, зэхатхы ... Клэжыгъошоху гъугъэу нэлэ нэбгырэ зыбгъупшымэ, ахъэшэхохэр лъа-тызэ, яшъхэгъусэхэм алыплъэнхуэ, ядэлунхуэ, такык пэлчъ зыдэшылэхэр агъэунэфынхуэ ясотовэ телефонхэм гъэбылгыгэклэ жучокхэр, чипхэр ахарагъэгъуэдох. Ащ мьл-кушхо кыххэзыфхэрэ торгашхэм ныбжьыклэхэм ящылэклэ-псэуклэ зэракъутэрэм ыгъэгумэклэхэрэп. Шулъэгъур чипклэ къыпфэхуэмна е жучокклэ шулъэгъур пфэубытына?! Шъыпкээр еолклэ, уилъфыгъэ шъыпкьи джы гъэдэлэгъуай... Мьл-кум лъыбанзэзэ къэралыгъом плуныгъэр лэпэдэлэл ышылгъ. Цыфыр гунахым, псэклодым е къэралыгъо хабзэхэм къа-убытын фæе. Мыхэр къызы-мьдзэжъэу къытхэклыхэрэм тлэгъуэз къахэхъо... Ошлэ-дэмшлэу «По полю танки гро-

хотали. Матросы шли в последний бой. А молодого краснофлотца несли с разбитой головой...» Нухъэ исотовэ кы-хидзагъ. «Ньюм халыгъурэ «фитолакскрэ» кяхъ ылуи сы-кыытлупщыгъагъ...» Къухъэ ихъахъышт фэдэу кызтыхъугъэ Нухъэ сылпыджы, кызытет-гъуэуцагъ.

— Ары, Нух, тэ тильэхан — дунаир эдунаим — шульэгур шульэгуклэ кьэтыуху-мэщтыгэ! Ау... Бэрэ тигьэшлэ-гьогу сырэнплэжьы... Тиклэ-лэгум гьогухэр лэягэх. Бжы-хьэрэ псынжыыр лэгуанджэм кьэсэу зетфэщтыгэ... Клалэхэр псэлыхьо чылэ гьунэгум цукуклэ кюштыгэх. Ар кьалы-ныным фэшл кум узкыфаер шьэфэу бригадырым гурыбгьэлон фэягэ. Ащ кьауитыгэми, цукур зылыгыр уилоф шымы-гьэгьуазэмэ, кьауимытын ыльэкыштыгэ. Кьуаджэм дэт цуку зытлыур цыфхэм ягу-гьэплаг, аныу ахэр клэмты хьумэ, зафаллыхьэщтыгэ, зыдэщылэхэм клэупчлэщтыгэх, агьуэнэфыштыг. Ныбжыкклэгум бзэджагьэ горэ кыхьагьэмэ, а «акыб дэт нэхэм» кьау-ытшытыгэ, алажэщтыгэ. Ахэр сыгу кьызыкыхьэклэ, джы-ри сэтхытхы. Кьуаджэ пэпчэ нэбгырэ зыгьу горэ дэсыг зэклэ альэгьоу. Бэу непэрэ чипхэр ахэм кьыуагьэштэжьын... Ахэр мыхьугьэмэ... Джы машинэ псынклэхэр хэгьэкли, самолет-хэр, кьухьэхэр цыфхэм ялэхэ хьугэ. Ащ даклоу, цыфхэм агу кыхьащтык ашлэн альэ-кыштык гьунэнчэу хэхьуаг, зиушьомбгьур, зилэтыг. Сы-дэуштэу ныбжыкклэгур плэ-жэшта?! Тиклэлэгум мыхьун-хэм ташаухьумэу зэрэкьуаджэу нэ сакьклэ кьытфэлпыры-штыгэ. Непэ уахьтэу ыпгыгэм дэльэхьунэу фежьэгэ шылэклэ-псэуклэм «ГЛОНАССИ», «жу-чоки», «чипи» кьыздихьыгэх. Сыдэу пшышт, зэман пэпчэ ылахьэ лэджэуу дилыг. Дунэе гьашлэр джауштэу ыпэклэ-пэкьуатэ ...

Къытэбгуклохэрэм якъысэпльыкӀэ сшомытэрэзэу Нухэ сыфыреплӀэкыгъ. Ар зготыжыгъэп, сыукытэжыгъэу сикло хэзгъэхъуагъ...

«Сыпфай, сыпфай, сыпфай!
О уифабэ сэ сыфай, о уишу-
льэгъу, шульэгъу сыфай...»
ныбжыкӀэ купэу кӀэлъэгъуа-
гъэм ащыц горэм исотовэ теле-
фон дахэу кӀыхидзагъ.

КЪЭЗЭНЭ Юсыф.

СПОРТЫМРЭ ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ ИГЪОГУХЭМРЭ

Зэхэпхэгъэ шъхъээкъо Дунэе зэлуклэгъухэр панкраимклэ Токио щыкӀуагъэх. Урысыем ихэшыпыкӀыгъэ куп хэтхэу Адыгэ Республикэм икӀыгъэ спортсменхэр зэнэкӀокъум хэлэжъагъэх. Гъэхъагъэ ашыгъэу нарт бланэхэм ялъэныкъо гупсэ кыызэгъээжъым, тигуапэу гуцылэгъу тафэхуыгъ.

Быракъхэр Японием щагъэбыбатэх

«Адыгея-Юнион-ММА» зыфиӀорэ спорт клубым хэтхэу Ельэшылэ БислӀанрэ ХьатхӀохъу Байзэтрэ Японием икӀалэу Токио экӀохэм, тиспортсменхэм ягъэхъагъэхэр апэу кытӀэзыӀуагъэр бэмэ агъэшлэгъуагъ. Дунаим щыцӀэрыӀо ансамблэу «Налмэсым» ихудожественнэ пащэу, Адыгэ Республикэмрэ Пшызэрэ язаслуженнэ артистэу Хьоджэе АслӀан телефонкӀэ зауэрэ кытфӀытеуагъ. Тиспортсменхэр Токио зынэсхэм, А. Хьоджаер акӀэупчӀагъ, алырэгъум техъанхэм ыпӀкӀэ гуцылэгъу афэхъоу зэп кызыэрэхӀкӀыгъэр. Спорт зэнэкӀокъухэм нарт батырхэр ахэлэжъэх, теклоныгъэр кызыздахым, макъэ лэтыгъэкӀэ кьэбар гушӀуагъор кытпӀызыгъэлэсыгъэр А. Хьоджаер ары.

ЗэдэгущыӀэгъухэм якӀэкӀуаплэхэр

Адыгеим испортсменхэр республикэм кызыэсыжъхэм, Хьоджэе АслӀан ишӀуагъэкӀэ зэхэцэн Ӏофыгъохэр псынӀкӀэу зетхъагъэх. Пчэдыжъым редакцием тыщызэлуклагъ.

— АслӀан кыуӀуагъэр умыгъэцакӀэу рэхъат кыуӀытӀтӀ, — гушӀом хэтэу лъэоир «гъогум кыыредзы» Б. Ельэшылэм. — СамолеткӀэ тыкӀэбыбыжъы-зэ кыддэгущыӀэщтыгъ, аэропортым тыкӀызыщэуцум, телефонкӀэ тызэдэгущыӀэнэу уахътэ кы-хэдгъэкӀыщтыгъ. ЗэкӀэ лэпылэгъу кытфэхъугъэхэм, кыткӀэупчӀагъэхэм тафэраз.

МэфэкӀ концертхэр

Хьоджэе АслӀан, илъэс зауэрэ лӀкӀэ узӀкӀлӀэбжъмэ, Японием Ӏоф шишлагъ. Искусствэм, спортым афэгъэхыгъэ зэлуклэгъухэм ахэлэжъэщтыгъ. Гъэсэныгъэу зэригъэгъотыгъэр «Налмэсым», щыӀэныгъэм инэмькӀ лъэныкъохэм ащегъэфедэ. Шы спортымрэ искусствэмрэ язепхыныгъэхэр, циркыр, нэмыкӀхэри А. Хьоджаем игунэсых. Къокыплэм кыщегъэ-гъэ спорт лъэпкӀхэр шӀогъэшлэгъонх.

— МэфэкӀ концертхэр игъэ-кӀотыгъэу республикэм щызэхэ-щэгъэнхэмкӀэ амалыкӀэхэм сальэхъу, спортымрэ искусствэмрэ зепхыныгъэу ялэхэр бгъэдэхэнхэ плӀэкӀыщт.

Адыгэ быракъым и Мафэ мэлъыфэгъум и 25-м дгъэмэфэ-кӀыщт. Республикэм щыкӀошт концертм «Налмэсыр» чанэу хэлэжъэщт, художественнэ, режиссер Ӏофыгъохэр А. Хьоджаем зэрихъащтых. Олимпиадэхэм,

дунэе зэнэкӀокъухэм ахэлэжъэ-гъэ спортсмен цӀэрыӀохэр мэфэкӀым хэлэжъэщтых, адыгэ быракъыр агъэбыбатэщт.

Токио щытхур кыщцахыгъ

Зэхэпхэгъэ боевой шъхъээ-къо зэлуклэгъухэу панкраимклэ Токио щыкӀуагъэм Ельэшылэ БислӀан теклоныгъэр кызыэрэщыди-хыгъэр кыхъэтыутыгъагъ. Гъээт-еджэхэм кӀэкӀэу къафӀтӀотэжъын.

Японием испортсменэу Кента Тагати зэнэкӀокъухэм илъэс зэфэшъхъафхэм зэлуклэгъу 14 ащырилагъ, 13-р нокауткӀэ кы-

Ельэшылэ БислӀанрэ Хьоджэе АслӀанрэ.

хыгъ, зым очко пчъагъэмкӀэ щытекӀуагъ. Килограмм 77-м нэс къэзыщэчирэмэ якуп Б. Ельэшылэр хэтэу К. Тагати алырэгъум щыӀуклагъ. ЗэнэкӀокъур такъикъ 15 мэхъу, едзыгъуищэу гошыгъэ. ЯтӀонэрэ едзыгъом нокауткӀэ адыгэ батырым теклоныгъэр кыщыхыгъ.

ХьатхӀохъу Байзэт килограмм 70-м нэс къэзыщэчирэмэ якуп щыбэнагъ. Шумпей Ото ар Ӏуклагъ. Японием испортсмен нахыпӀкӀэ зэнэкӀокъухэм гъогъуи 8 теклоныгъэр къащыдихыгъ, 3-р шӀуахыгъ.

Байзэт ящэнэрэ такъикъым «тхалэ» зыфиӀорэ шыкӀэр ыгъэ-феди, теклоныгъэр кыдихыгъ.

Урысыем ихэшыпыкӀыгъэ командэ хэтэу Сергей Мартыновыр зэнэкӀокъум хэлэжъагъ, ар Ростов хэкум шыщ. ӀэпӀлӀэсныгъэ дэгъу С. Мартыновым кыгъэлэ-гъуагъ, ифэшъуашэу теклоныгъэр кыдихыгъ. ТибэнакӀохэм пӀэ-ныгъэ адызезыхъагъэр Виталий Бигдаш ары. Ащ кызыэрэхигъэ-щыгъэу, Адыгеим икӀыгъэ спортсменхэу Урысыем ыцӀэкӀэ Ду-нэе турнирым хэлэжъагъэмэ спортышхом лыгъэ кыщагъэлэ-гъуагъ.

ХьатхӀохъу Байзэтрэ Ельэшылэ БислӀанрэ быракъхэр Японием щагъэбыбатэх.

Егъэжъэгъу мыпсынӀкӀэхэр

Б. Ельэшылэр Кошхъаблэ кыщыхыгъ. ЯтӀэшэу АслӀан егъэжъэгъум лэпылэгъу кыфэхъу-щтыгъ. ЯтӀэ идунай зехъожъым, спортышхом хэмыхъанэу ила-хылхэр кьелъэлущтыгъэх, панкраир щынагъоу алытэщтыгъ.

Наркоманием пэшӀуекӀо

Б. Ельэшылэр Адлер щыпсэу зэхъум, тренерэу Агоп Топчан ипэцагъ. Зэхэпхэгъэ боевой шъхъээкъо зэнэкӀокъухэмкӀэ Адыгеим щызэхашэгъэ федера-циеу «ММА-р» зыхэтым Б. Ельэшылэр ипащ. УрысыемкӀэ федера-цием ипрезидентыр спортсмен цӀэрыӀоу Федор Емелья-ненкэр ары.

Адыгэ Республикэм кыщызе-Ӏуахыгъэ спорт клубым ныбжы-кӀэхэм зыцагъасэ.

— Спортыр наркоманием зэрэ-пэшӀуекӀорэм фэгъэхыгъэ Ӏофы-гъохэм мэхъэнэ ин ятӀэты, — кӀалатэ Б. Ельэшылэмрэ Б. ХьатхӀохъумрэ. — КыдгурӀо, панкраир спорт лъэпкӀ кызыэрӀкӀоп. Ащ упылӀыным, зэлуклэгъухэм теклоныгъэр къащыдӀэхыным фӀэшлӀыгъэ шапхӀэхэр зепхъанхэ фаеу бэрэ кыхъэкӀы. Автомобиль гъогухэм ныбжыкӀабэ атекӀуадэ, шӀон пытэхэм апыцагъэр макӀэп. Тыфай спортым иамалхэр плуны-гъэм фэдгъэфедэнхэу.

Ныбджэгъур кыпфэгущӀо

Апэрэ космонавтэу Юрий Га-гариным журналистым иупчӀэхэм джэуап къаритыжъызе кыӀогъагъ: «Ныбджэгъу шыпкӀэр кызыщы-лъагъорэр кыныр кызыэрэбди-лэтырэм изакъоп. УигушӀуагъо кыбдэзыгошырэр, щытхъоу пфа-лорэр зыгъэлӀаплэрэр ары ныб-джэгъу пытэр». Ельэшылэ Бис-лӀан ишъхъэгъуси, исабий цыкӀлоу Эмири, нэмыкӀхэри кыфэгъушӀуа-гъэх, ныбджэгъухэм агъэлъэплагъ.

Урысыемрэ Адыгеимрэ ябы-ракъхэр тикӀалэхэм Токио щагъэ-быбатэ зэхъум, апэ кӀагоуцуа-гъэхэр, адыгэ быракъыр къада-убытызэ сурэтхэр зытырахыгъэ-хэр Виталий Бигдашрэ Сергей Мартыновымрэ. Тинарт шӀаохэм ягъэхъагъэ дунэе кьэбар хъугъэ. Тыркуем, Сирием, Израиль, нэ-мыкӀ хэгъэгумэ арыс тильэпкӀэ-гъухэр агъэгъушӀуагъэх, телефонкӀэ къафӀытеуагъэхэр кӀахӀкӀыгъэх.

ШӀопсэу, нарт батырхэр! Спор-тышхом гъэхъагъэу щышӀушырэм хэгъэгур, республикэр лъагъэу аӀэты. ШӀуимедалхэм ахэгъугъэ-хъонэу Тхъэм тышӀуфелъэлэу.

ЕМТӀЫЛЪ Нурбий.

Зэхэзыцагъэр
ыкӀи кыддэзы-
гъэкӀырэр:

Адыгэ Республи-
кэм лъэпкӀ
ӀофхэмкӀэ, ӀэкӀыб
кьэралхэм ащы-
псэурэ тильэпкӀэгъу-
хэм адырӀэ зепхы-
ныгъэхэмкӀэ ыкӀи
кьэбар
жъугъэм иамал-
хэмкӀэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редакциер
зыхъыӀэр:
385000,

кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шъхъаӀэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкӀыжъ зы-
хыырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын ӀофхэмкӀэ,
телерадиокъэтын-
хэмкӀэ ыкӀи зэлы-
ӀэсыкӀэ амалхэмкӀэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъӀоры-
шӀапл, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкӀэмкӀи
пчъагъэр
5001

Индексхэр
52161
52162

Зак. 63

Хэутыным
узщыкӀэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкӀэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шъхъаӀэр
Дэробэ Тимур

Редактор шъхъаӀэм
иапэрэ гуадзэр

МэщлӀэкъо
Саид

ПшъэдэкӀыжъ
зыхыырэ
секретары
ЖакӀэмыкъо
Аминэт